

USNESENÍ

Krajský soud v Plzni rozhodl v trestní věci obžalovaného ■■■■■ narozeného ■■■■■ v ■■■■■ při veřejném zasedání konaném dne 29. února 2024,

takto:

K odvolání Okresního státního zástupce v Klatovech se podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c) trestního řádu **zrušuje** rozsudek Okresního soudu v Klatovech ze dne 3. 1. 2024 sp. zn. 1 T 259/2023 v celém rozsahu a podle § 259 odst. 1 trestního řádu se věc **vrací** okresnímu soudu.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem citovaným ve výroku tohoto usnesení byl obžalovaný ■■■■■ podle § 226 písm. a) trestního řádu zproštěn obžaloby Okresního státního zastupitelství v Klatovech ze dne 27.11.2023 č.j. ZT 147/2023-34 pro skutek, kterého se měl dopustit tím, že dne ■■■■■ ve ■■■■■ hodin řídil svůj motocykl značky BMW S 1000 XR, registrační značky ■■■■■ po silnici I. třídy č. ■■■■ ve směru od obce ■■■■■ na obec ■■■■■ kdy na km 194,176 v katastru obce ■■■■■ u místa zvaného ■■■■■ uviděl na vzdálenost cca 115 m při rychlosti cca 91 km/hod. (v toleranci přesnosti výpočtu 83 až 100 km/hod.) před sebou čtyři děti a ženu s vozíkem, na něž reagoval ubráním plynu, přibrzdováním a vyhýbáním vlevo, přičemž se pak při rychlosti cca 77 km/hod. (v toleranci přesnosti výpočtu 70 až 85 km/hod.) čelně střetl s nezletilým ■■■■■ nar. ■■■■■, který se při přecházení za ostatními opozdil, a po spatření motocyklu se zastavil v jeho koridoru pohybu, po nárazu pak oba skončili v levém příkopu silnice, chodec ■■■■■ při střetu utrpěl mnohočetná zranění, jimž na místě podlehl, kdy bezprostřední příčinou smrti byla lacerace mozkového kmene při zlomenině lebeční, přičemž obviněný jako řidič porušil důležitou povinnost uloženou mu podle § 5 odst. 1 písm. d) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, který stanoví, že řidič je povinen dbát zvýšené opatrnosti zejména vůči dětem, osobám s omezenou schopností pohybu a orientace, osobám těžce zdravotně postiženým a zvířatům, brát ohled na vozidlo přepravující děti, řidiče začátečníka nebo osobu těžce zdravotně postiženou označené podle prováděcího právního předpisu a na výcvikové vozidlo označené podle zvláštního právního předpisu.
2. Tím měl spáchat podle obžaloby přečin usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku s tím, že okresní soud dospěl k závěru, že nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro který je obžalovaný stíhán.
3. Dále pak rozhodl okresní soud i ve smyslu § 229 odst. 3 trestního řádu, kdy pozůstalé poškozené odkázal s uplatněnými nároky na občanskoprávní řízení.
4. Proti uvedenému rozsudku bylo podáno v zákonné lhůtě odvolání Okresním státním zástupcem v Klatovech, a to v neprospěch obžalovaného.
5. Okresní státní zástupce nesouhlasí se zprošťujícím výrokem, který učinil soud prvního stupně a zdůrazňuje, že přečin usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 trestního zákoníku se dopustí ten, kdo jinému z nedbalosti způsobí smrt proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona. Konkrétně bylo obžalovanému kladeno za vinu, že porušil důležitou povinnost uloženou mu § 5 odst. 1 písm. d) zákona č. 361/2000 Sb., který stanoví, že řidič je povinen dbát zvýšené opatrnosti zejména vůči dětem, osobám s omezenou schopností pohybu a orientace, osobám těžce zdravotně postiženým

a zvířatům, brát ohled na vozidlo přepravující děti, řidiče začátečníka nebo osobu těžce zdravotně postiženou označené podle prováděcího právního předpisu a na výcvikové vozidlo označené podle zvláštního právního předpisu. Uvedené zákonné ustanovení tak vyjmenovává zvlášť zranitelné účastníky provozu na pozemních komunikacích, a ty, u nichž vzhledem k okolnostem nelze plně spoléhat na to, že se budou chovat v silničním provozu s potřebnou opatrností a že budou přiměřeně reagovat na aktuální dopravní situaci. Tato zákonná povinnost dbát zvýšené opatrnosti tak řidiči v dané situaci přikazuje, aby přizpůsobil způsob jízdy situaci tak, aby byl schopen odvrátit dopravní nehodu v případě, že účastník provozu, vůči němuž je řidič povinen dbát zvýšené opatrnosti, svou neopatrností či nesprávnou reakcí způsobí vznik nebezpečné dopravní situace. Povinnost dbát zvýšené opatrnosti dle § 5 odst. 1 písm. d) zákona č. 361/2000 Sb. zároveň představuje výjimku z principu omezené důvěry. Zatímco obecně platí, že řidič může spoléhat na dodržení dopravních předpisů ostatními účastníky provozu na pozemních komunikacích, nevyplyvá-li z konkrétní situace opak, v případech, kdy ze situace v provozu na pozemních komunikacích vyplývá povinnost dbát zvýšené opatrnosti nebo s předstihem reagovat na situaci, aby bylo zabráněno kolizi (např. na komunikaci nebo v její blízkosti se pohybují děti, osoby těžce zdravotně postižené, přestárlé, zjevně volně pobíhající zvířata apod.), naopak řidič musí možné porušení pravidel provozu na pozemních komunikacích předpokládat. Domnívám se, že ve věci je dán příčinný vztah mezi jízdou obviněného a způsobeným následkem. Platí totiž, že příčinou nějakého následku je každá okolnost, která buď jako samostatná, nebo ve spojení s jinou okolností, následek přivodila. Příčinná souvislost je dána i tehdy, když vedle příčiny, která bezprostředně způsobila následek, působila i další příčina, přičemž je nerozhodné, jestli každá z těchto příčin byla jinak způsobila přivodit následek sama o sobě nebo mohla tento následek přivodit jen ve vzájemném spolupůsobení s druhou příčinou. (4 Tdo 882/2019). V tomto ohledu se sluší připomenout, že soudem namítaná trestněprávní odpovědnost [REDAKCE] [REDAKCE] babičky [REDAKCE] [REDAKCE] která zanedbala nad svěřeným vnukem dohled, nebyla orgány činnými v trestním řízení ponechána bez povšimnutí, ale na [REDAKCE] [REDAKCE] byla Okresním státním zastupitelstvím v Klatovech podána dne 29. 11. 2023 obžaloba pro přečin usmrcení z nedbalosti dle § 143 odst. 1 trestního zákoníku; hlavní líčení ve věci je nařízeno na 30. 1. 2024.

6. Se zprošťujícím výrokem soudu nesouhlasím. Mám za to, že závěry soudu uvedené v rozsudku neodpovídají skutkovým zjištěním, a pokud by soud postupoval důsledně dle § 2 odst. 6 trestního řádu, tedy při pečlivém uvážení všech okolností případu, nemohl by dojít k jinému závěru, než že skutek popsany v návrhu na potrestání se stal, a obviněný jej spáchal. Jednak soud zcela nekriticky převzal obhajobu obžalovaného ohledně toho, že nerozeznal, jestli v přecházející skupině chodců jsou děti nebo ne. Na jeho výpovědi poté soud postavil i svou úvahu ohledně aplikace zásady omezené důvěry v dopravě. Obžalovaný přitom na přímý dotaz státní zástupkyně v hlavním líčení uvedl: „[REDAKCE] jsem zahlídl, ta byla červená, výrazná, s tou šla ta paní první, s tou kárkou a za ní vlál zbytek těch dětí.“ K hodnocení této výpovědi obžalovaného se soud spokojil s tvrzením obžalovaného v rámci jeho závěrečné řeči, že: „...tohle moje vyjádření bylo v rámci té výpovědi, kdy já už jsem věděl, co se tam stalo...“. Soud se vůbec nezabýval možností, že by tvrzení obžalovaného o tom, že ve skupině nerozeznal děti, mohlo být účelové. (Zde pouze na okraj zmíním, že obžalovaný začal tvrdit, že ve skupině nerozeznal děti až poté, kdy proti němu bylo zahájeno trestní stíhání a tedy zjistil, co je mu kladeno za vinu.) Chlapci, kteří se svědkyní [REDAKCE] přecházeli vozovku, byli ročník [REDAKCE] [REDAKCE] a [REDAKCE] (v té době tedy ve věku [REDAKCE] a [REDAKCE] let), výška jejich postavy byla v rozmezí od 115 do 157 cm. Svědkyně [REDAKCE] dle svých slov měří 168 cm, tj. má výšku průměrné dospělé ženy, což bylo zřejmé i při hlavním líčení při podání její svědecké výpovědi. Chlapci byli tedy všichni výrazně menší než doprovázející dospělá osoba. Muselo být tedy pro obžalovaného seznatelné, že se jedná o skupinu chodců tvořenou převážně dětmi. Tomu měl tak ve smyslu § 5 odst. 1 písm. d) zákona č. 361/2000 Sb., přizpůsobit svou jízdu. Dále mám za to, že soud rozhodl zcela v rozporu s tím, co při svém výslechu uvedl znalec z oboru dopravy ohledně průběhu dopravní nehody. Znalec uvedl, že „podnět pro možnou reakci řidiče vznikl už v okamžiku přecházení té prvotní skupiny chodců“. Dle znalce je otázkou právní, jak měl na tuto skupinu řidič reagovat. „Nicméně pouze v tom vyhodnocení toho, že se

jednalo o skupinu dospělé osoby a třech dětí, je z toho technického hlediska podnětem k tomu, aby se choval preventivně, tzn. snížil rychlost jízdy tak, aby mohl následně reagovat na případný rozvoj té situace, zejména v okamžiku, kdy se vtom místě pohybují malé děti, v případě, že by ještě výrazně snížil rychlost jízdy až za cenu případného zastavení před tou oblastí pohybu chodců...“. Pokud by řidič tuto situaci takto vyhodnotil, měl dle znalce dostatečný prostor pro snížení té rychlosti jízdy až k zastavení. Koneckonců znalec přímo na místě provedl uvedený manévr i za rychlostí vyšších a bez jakýchkoli problémů bezpečně zastavil. Tím vyvrátil tvrzení obžalovaného, že zastavit nemohl bez toho, aby ztratil kontrolu nad motocyklem a mohl „smést“ i skupinu chodců. Na přímý dotaz předsedy senátu, zda mohl obžalovaný rozpoznat, že tam jsou děti, znalec uvedl, „že i kdyby (řidič) nebyl schopen rozlišit věkovou kategorii chodců, tak i u chodců různých věkových kategorií nemusí vždy předpokládat jednoznačný vývoj toho daného chování“. Znalec dále uvedl, že v místě nedošlo vstoupením [REDAKCE] [REDAKCE] do vozovky k vytvoření náhlé překážky pro řidiče. Řidič měl dle znalce poté, kdy zahlédl skupinu chodců, „předpokládat, že tam ještě něco bude“ (zejména v oblasti, kde se vyskytuje restaurace a domovní zástavba). Jen na okraj si dovoluji podotknout, že pokud soud rozhodoval o zproštění obžaloby, důvod zproštění dle § 226 písm. a) trestního řádu nepovažuji za příléhavý. Na podkladě soudem učiněných skutkových zjištění nelze dle mého názoru dospět k závěru, že žalovaný skutek se nestal. Z hlediska důvodu zproštění obžaloby podle § 226 písm. a) trestního řádu je významné zjištění, že se nestalo to, co tvoří podstatu skutku (k tomu lze odkázat na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 7. 1988 sp. zn. 11 Tz 26/1988). Soud uvedl, že nebylo bez důvodných pochybností zcela jistě prokázáno, že se stal skutek, pro který je obžalovaný trestně stíhán, respektive že byly naplněny všechny znaky skutkové podstaty stíhaného přčinu. Aniž by tuto myšlenku rozvedl, dále pokračuje, že nelze tedy dovozovat trestněprávní odpovědnost obžalovaného za jeho reakci na vzniklou situaci, kterou z jeho hlediska hodnotil, jak nejlépe na základě dostupných informací a omezeného času mohl. Jsem toho názoru, že jestliže se obviněný dopustil jednání popsaného v obžalobě, stal se skutek, pro který je stíhán, a není možno jej zprostit obžaloby podle § 226 písm. a) trestního řádu. Skutečnost, že nebyly naplněny znaky skutkové podstaty žalovaného trestného činu, je důvodem pro zproštění obviněného z obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu, tj. že skutek, pro který je obviněný stíhán, není trestným činem.

7. Vzhledem k výše uvedenému státní zástupce navrhl, aby Krajský soud v Plzni jako soud odvolací napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. b) trestního řádu zrušil ve zprošťujícím výroku o vině obžalovaného a ve smyslu § 259 odst. 1, 5 písm. a) trestního řádu vrátil věc soudu prvního stupně k novému rozhodnutí.
8. Intervenující státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Plzni pak při veřejném zasedání ještě doplnila, že by měl odvolací soud provést ve věci rozhodující důkazy, především tedy znalecký posudek z oboru dopravy, respektive tyto důkazy zopakovat a pak dát v podstatě soudu prvního stupně pokyn, jak má rozhodnout.
9. K odvolání státního zástupce se také písemně vyjádřil obžalovaný, a to prostřednictvím svého obhájce. V tomto písemném vyjádření obhajoba především konstatuje, že obžalovaný jako řidič motocyklu nemohl předvídat, že komunikaci budou přecházet chodci, zvláště pak že tam je možný výskyt dětí. Obžalovaný si navíc to, že vozovku přechází skupina dětí, mohl uvědomit až v době, kdy již bylo na reakci pozdě. Podle tohoto vyjádření obžalovaný nebyl schopen rozlišit výšku osob, které přecházely vozovku.
10. Dále se ve vyjádření obžalovaného zdůrazňuje ustanovení § 54 odst. 2, odst. 3 zákona o provozu na pozemních komunikacích, tedy základní povinnosti chodců při přecházení vozovky.
11. Namítá se také, že pokud znalecký posudek tvrdí, že obžalovaný mohl včas zastavit, tak je třeba vidět, že tento posudek posuzuje věc technicky a nezohledňuje lidský faktor. Pokud celý nehodový děj trval zhruba pět vteřin, neměl řidič prostor pro tak složité myšlenkové operace, které jsou naznačeny v odvolání státního zástupce, případně ve znaleckém posudku z oboru

dopravy.

12. Když Krajský soud v Plzni jako soud odvolací přezkoumal podle § 254 odst. 1 trestního řádu zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, stejně jako řízení, které mu předcházelo, přihlížející přitom k argumentům uvedeným jak v odvolání okresního státního zástupce, tak ve vyjádření obžalovaného k tomuto odvolání, dospěl k následujícím závěrům.
13. Především musí odvolací soud konstatovat, že rozhodnutí soudu prvního stupně je procesně vadné, částečně nepřezkoumatelné a v každém případě předčasné.
14. Pokud jde o procesní vadu, ta je namítána i v odvolání okresního státního zástupce, neboť pokud měl soud prvního stupně pochybnosti o vině obžalovaného, nepřicházel v úvahu rozhodně zprošťující důvod uvedený pod písmenem a) § 226 trestního řádu, neboť je nepochybné, že skutek se stal, avšak přicházel v úvahu jiný zprošťující důvod, tedy ten, že stíhané jednání není trestným činem. Toto procesní pochybení ovšem by nebylo samozřejmě překážkou k tomu, aby mohl odvolací soud tuto chybu sám napravit.
15. Podstatnější je samozřejmě to, že rozhodnutí soudu je předčasné, nezabýval se všemi okolnostmi a skutečnostmi, které jsou k dispozici ve spisovém materiálu a navíc bude třeba dokazování doplnit.
16. Podstatou tohoto doplnění bude to, co prováděl částečně znalec při místním šetření (viz č.l. 179 spisu), a to za účasti vyšetřovatele a při použití motocyklu znalce s kamerou. Zde totiž došlo ke zkoumání výhledových možností řidiče motocyklu, tedy obžalovaného, avšak nebylo zkoumáno to, kdy poprvé mohl obžalovaný jako řidič motocyklu vidět skupinu chodců, kteří hodlají přejít vozovku nebo kteří již přecházejí a nebylo také zjišťováno, kdy mohl rozpoznat podle výšky postav, že ve skupině jsou nezletilé děti relativně nízkého věku.
17. K tomu je třeba ještě doplnit, že znalec vycházel při zpracování znaleckého posudku z protokolů o podaných vysvětleních, a to včetně výpovědi obžalovaného, který tehdy v takovém protokolu, který ovšem není pro soud procesně použitelný, uvedl, že viděl přecházet skupinu dětí. Později ovšem v procesně použitelných výpovědích již toto tvrzení nikdy nezopakoval a naopak tvrdil, že tu skutečnost, že šlo o malé děti, nemohl včas rozpoznat.
18. Jestliže obžalobou je kladeno obžalovanému za vinu především porušení § 5 odst. 1 písm. d) zákona o provozu na pozemních komunikacích, pak samozřejmě tato skutečnost má zásadní význam a proto bude třeba doplnit dokazování, a to tak, že nejprve bude proveden za účasti znalce vyšetřovací pokus a bude zjišťováno z motocyklu s kamerou, kdy poprvé mohl obžalovaný vidět skupinu chodců a poté, kdy mohl rozpoznat, že jde o nezletilé děti, a to podle výšky jejich postav. Po provedení tohoto pokusu pak bude třeba, aby byl znalecký posudek ještě v tomto směru doplněn.
19. Odvolací soud má navíc za to, že soud prvního stupně bude zkoumat nejen porušení povinnosti v citovaném § 5 odst. 1 písm. d) zákona o provozu na pozemních komunikacích, ale i porušení povinností, které jsou uvedeny v § 4 písm. a) téhož zákona a navíc i otázku porušení povinnosti, která je uvedena v § 18 odst. 1 téhož zákona, tedy zda rychlost obžalovaného byla přiměřená a zda tedy obžalovaný přizpůsobil rychlost svým schopnostem, vlastnostem vozidla, nákladu, předpokládanému stavebnímu a dopravně technickému stavu komunikace, její kategorii a třídě, povětrnostním podmínkám a jiným okolnostem, které je možno předvídat, neboť podle tohoto ustanovení smí jet řidič pouze takovou rychlostí, aby byl schopen zastavit vozidlo na vzdálenost, na kterou má rozhled.
20. Odvolací soud má za to, že otázku přiměřené rychlosti ve smyslu § 18 odst. 1 citovaného zákona je třeba zkoumat k začátku možné reakce obžalovaného jako řidiče motocyklu, tedy je třeba zkoumat přiměřenost jeho rychlosti od doby, kdy uviděl přecházet vozovku skupinu chodců. Nelze přehlédnout ani to, že v této skupině chodců, kterou se okresní soud jinak podrobně zabývá, byl také pes a také někdo z těchto chodců tlačil červenou kárku. I to má samozřejmě vliv

na to, jak by měl řidič reagovat při spatření skupiny přecházejících osob a jak by tedy měl snížit svoji původní rychlost, která se měla pohybovat okolo 90 km/h.

21. Při vyšetřovacím pokusu je třeba myslet i na to, jak byly především děti oblečené, ale i jak byla oblečená jejich babička, která je doprovázela, když tyto skutečnosti vyplývají především z výpovědi babičky těchto dětí, svědkyně [REDACTED]
22. Jestliže tedy obžalovaný zmírnil svou rychlost na zhruba 77 km/h, je třeba se důkladně zabývat tím, jestli šlo o rychlost přiměřenou za situace, že viděl, že vozovku přechází skupina chodců s kárkou a psem.
23. Těmito skutečnostmi se ovšem okresní soud vůbec nezabýval, a právě proto je zřejmé, že rozhodnutí soudu prvního stupně je zcela předčasné.
24. Jinak odvolací soud považuje za potřebné zdůraznit kromě toho, že se ztotožňuje v podstatě se všemi argumenty uvedenými v odvolání okresního státního zástupce, že se tedy ztotožňuje i s argumentem ve vztahu k výkladu povinnosti podle § 5 odst. 1 písm. d) zákona č. 361/2000 Sb., který fakticky představuje výjimku z principu omezené důvěry.
25. Konečně odvolací soud musí konstatovat, že i kdyby na základě provedeného vyšetřovacího pokusu a doplněného znaleckého posudku bylo zjištěno, že obžalovaný ve skupině chodců nemohl podle výšky postav rozpoznat nezletilé děti včas, tak ani taková situace by jistě nemusela znamenat vyloučení jakékoliv viny ze strany obžalovaného.
26. Dále považuje odvolací soud za potřebné konstatovat, že již v současném stádiu řízení je nepochybné, že ze strany přecházejících dětí, respektive i dospělé osoby, která tyto děti vedla, došlo k podstatnému porušení povinnosti uvedené v § 54 zákona o provozu na pozemních komunikacích, jak to ve vyjádření zdůrazňuje i obhajoba. Vzhledem k tomu, že v místě není samozřejmě přechod pro chodce a že jde o silnici první třídy, je evidentní, že spoluvina těchto osob je výrazná a proto nebude přicházet v úvahu právní kvalifikace podle druhého odstavce § 143 trestního zákoníku.
27. Odvolací soud závěrem pak jenom považuje za nutné reagovat na to, jak bylo doplněno odvolání okresního státního zástupce intervenující státní zástupkyní Krajského státního zastupitelství v Plzni, a to v tom směru, že by odvolací soud měl zopakovat rozhodující důkazy a v podstatě dát pokyn okresnímu soudu k tomu, jak má rozhodnout. Odvolací soud si je vědom, že existuje jistý pokyn Nejvyššího státního zástupce, který vychází z jednoho rozhodnutí Ústavního soudu České republiky, avšak podle názoru odvolacího soudu rozhodně nejde o žádné sjednocující plenární stanovisko a odvolací soud se tedy necítí být tímto rozhodnutím vázán, neboť jde o rozhodnutí, které jde zcela proti smyslu současné právní úpravy odvolání, především pokud jde o §§ 258 a 259 trestního řádu. Proto odvolací soud žádné podstatné důkazy v rámci veřejného zasedání neprováděl a rozhodl tak, jak je to uvedeno ve výroku tohoto usnesení, tedy podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c) trestního řádu zrušil napadený rozsudek k odvolání státního zástupce v celém rozsahu a věc vrátil postupem podle § 259 odst. 1 trestního řádu soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není přípustný další řádný opravný prostředek.

V Plzni dne 29. února 2024

JUDr. Eduard Wipplinger v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Poláková.